Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Directoraat-Generaal
Bestuur, Ruimte en Wonen

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kenmerk
2022-0000101572

Uw kenmerk

Datum 10 maart 2022

Betreft Selectie derde ronde aardgasvrije wijken

Hierbij informeer ik u over de selectie van de derde en laatste ronde in het kader van het Programma aardgasvrije wijken (PAW). Het betreft bestaande wijken, buurten en dorpen waarin gemeenten duurzame alternatieven voor aardgas ontwikkelen en toepassen die als voorbeeld voor de aanpak in andere gemeenten kunnen dienen. Het doel van het PAW hierbij is om te leren op welke wijze de wijkgerichte aanpak kan worden ingericht en opgeschaald. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de proeftuinen en een kennis- en leerprogramma.

Ik heb in deze derde ronde 14 nieuwe voorstellen van gemeenten geselecteerd. Daarmee komt het aantal in totaal op 64 met een evenwichtige verdeling over het land. Ik heb u eerder geïnformeerd over de uitvraag en de randvoorwaarden en selectiecriteria die zijn gehanteerd[1].

Door 47 gemeenten zijn aanvragen ingediend. De Adviescommissie aardgasvrije wijken, die bestaat uit programmapartners, stakeholders en twee hoogleraren[2], heeft de aanvragen beoordeeld en een advies aan mij uitgebracht. Op basis van dit advies heb ik besloten 14 gemeenten te selecteren[3].

Bij de selectie heeft de Adviescommissie getoetst op de algehele kwaliteit van de aanpak, de uitvoeringsgereedheid, energiebesparing en –efficiëntie, het opschalingsperspectief en spreidingscriteria. Tevens is beoordeeld op de financiële en technische onderbouwing, het participatieplan, de wijze waarop de gemeente invulling geeft aan de regierol en de verbinding met andere wijkopgaven. Conform de toezegging naar aanleiding van de motie van de leden Beckerman en Koerhuis[4] was een voorwaarde voor toekenning dat gemeenten invulling geven aan het borgen van betaalbaarheid, betrokkenheid en het draagvlak bij de bewoners. De gemeenten hebben dit in hun aanvraag uitgebreid moeten motiveren.

[1] Kamerstukken 32 847 nrs. 760 en 746

[2] Samenstelling Adviescommissie aardgasvrije wijken: Bouwend Nederland, Techniek NL, Netbeheer Nederland, Energie-Nederland, NVDE, Aedes, Woonbond, VNG, IPO, Unie van Waterschappen, ministeries van BZK en EZK, hoogleraren Maarten Hajer en Anke van Hal

[3] De geselecteerde proeftuin in Vlissingen vormt hierin een uitzondering: de aanvraag is een eerdere toezegging in het kader van het compensatiepakket Zeeland, Wind in de Zeilen, Kamerstuk 33 358, nr. 28

[4] Kamerstuk 32 813, nr. 704

Tot slot is er een evenwichtige verdeling bereikt over grote en kleine gemeenten met een voldoende spreiding over heel Nederland.
Met deze ronde worden circa 8.400 woningen en 480 utiliteitsgebouwen vergaand verduurzaamd en/of aardgasvrij gemaakt.

Inzet op isolatie vaak in combinatie met een stapsgewijze aanpak
In deze laatste ronde proeftuinen is gericht uitgevraagd naar aanpakken waarin energiebesparing door middel van isolatie centraal staat. Hierbij is de mate van isolatie gericht op het realiseren van de standaard voor woningisolatie en hadden de gemeenten de mogelijkheid om te kiezen tussen een aanpak waarbij uiterlijk in 2030 de wijk volledig aardgasvrij is of een stapsgewijze aanpak. Stapsgewijs wil zeggen eerst energie besparen en later overstappen op een duurzame warmtebron. In dat laatste geval moest de gemeente aannemelijk maken dat de overstap naar aardgasvrij voor 2040 gemaakt is.
Circa tweederde van de aanpakken zet in op een dergelijke stapsgewijze manier van verduurzamen middels isolatie veelal in combinatie met een hybride warmtepomp als tussenoplossing. Gemeenten die kiezen voor het direct aardgasvrij maken van wijk, buurt of dorp, doen dat met een (zeer) lage temperatuur warmtenetten, vaak op basis van aquathermie.

Diversiteit en verbinden met andere opgaven
Ten opzichte van eerdere ronden valt op dat de samenwerking met lokale partijen en met bewonersinitiatieven en energiecoöperaties nog steviger is verankerd. Ook gaan enkele gemeenten de samenwerking aan met universiteiten en kenniscentra. In veel aanpakken wordt vanuit een bredere, integrale visie op een betere wijk of dorp gewerkt. Onder de geselecteerde gemeenten bevinden zich grote gemeenten met een aanpak waarbij energiearmoede en leefbaarheid belangrijk zijn en kleinere gemeenten en plattelandsdorpen waar de aanpak aardgasvrij gecombineerd wordt met andere lokale opgaven zoals op het gebied van krimp en vergrijzing.

In de bijlage zijn de 14 geselecteerde gemeenten opgenomen met de naam van gemeente en wijk, buurt of dorp aangevuld met de toegepaste techniek en warmtebron en kenmerkende elementen.

De uitkering van de middelen voor deze derde ronde vindt plaats via een specifieke uitkering (SPUK). De basis hiervoor is de “Regeling houdende regels met betrekking tot de verstrekking van een specifieke uitkering aan gemeenten voor de derde ronde proeftuinen van het programma aardgasvrije wijken”.
Deze regeling zal op de dag dat u deze brief ontvangt, of kort daarna, bekend worden gemaakt door publicatie in de Staatscourant.

Directoraat-Generaal
Bestuur, Ruimte en Wonen

Datum

Kenmerk
2022-0000101572

De geselecteerde aanvragen, inclusief bijbehorende bijlagen (zoals plan van aanpak, wijkanalyse en de businesscases), en de motiveringen van de selectie van de gemeenten zal ik uiterlijk binnen twee weken openbaar maken via de websites www.rijksoverheid.nl en www.aardgasvrijewijken.nl.

De minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,

Hugo de Jonge